SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 21. decembra 2011*

V zadevi C-242/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Italija) z odločbo z dne 21. januarja 2010, ki je prispela na Sodišče 17. maja 2010, v postopku

Enel Produzione SpA

proti

Autorità per l'energia elettrica e il gas,

ob udeležbi

Terna rete elettrica nazionale SpA,

* Jezik postopka: italijanščina.

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J.N. Cunha Rodrigues, predsednik senata, U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh in A. Arabadžiev (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,
sodna tajnica: A. Impellizzeri, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 11. maja 2011,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Enel Produzione SpA G. Greco in M. Muscardini, odvetnika,

– za Terna rete elettrica nazionale SpA A. Clarizia, P. Ziotti, P. Clarizia in G. Guida, odvetniki,

– za italijansko vlado G. Palmieri, zastopnica, skupaj s P. Gentilijem, avvocato dello Stato,

– za avstrijsko vlado E. Riedl, zastopnik,

– za Evropsko komisijo C. Zadra in O. Beynet, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 21. julija 2011

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 23 ES, 43 ES, 49 ES in 56 ES ter členov 11(2) in (6) ter 24 Direktive 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 96/92/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 12, zvezek 2, str. 211, in popravek v UL 2004, L 16, str. 74).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Enel Produzione SpA (v nadaljevanju: Enel) in Autorità per l'energia elettrica e il gas (v nadaljevanju: AEEG) glede nacionalnih predpisov, s katerimi je proizvajalcem električne energije, ki so lastniki obratov, ki so bistveni za delovanje elektroenergetskega sistema, naložena obveznost, da pri predložitvi ponudb za dobavo električne energije spoštujejo pravila, ki jih določi družba za upravljanje prenosnega in distribucijskega elektroenergetskega omrežja (v nadaljevanju: upravljavec omrežja).

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Direktiva 2003/54 spada v „drugi energetski sveženj“, ki ga je zakonodajalec Unije sprejel z namenom progresivnega odpiranja notranjega trga z električno energijo in plinom. Direktiva 2003/54 v skladu s svojim členom 1 „določa skupna pravila za proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo električne energije. Določa podrobna pravila glede organiziranja in delovanja elektroenergetskega sektorja, dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri javnih razpisih in izdaji energetskih dovoljenj ter obratovanju sistemov“.

4 V poglavju II z naslovom „Splošna pravila za organizacijo sektorja“ člen 3 Direktive 2003/54, naslovljen „Obveznosti javnih storitev in varstvo potrošnikov“, v odstavku 2 določa:

„Ob popolnem upoštevanju ustreznih določb Pogodbe, zlasti člena 86, lahko države članice v splošnem gospodarskem interesu naložijo podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na varnost, skupaj z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, skupaj z učinkovito rabo energije in varstvom podnebja. Take obveznosti morajo biti jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive in morajo elektroenergetskim podjetjem v EU zagotavljati enak dostop do nacionalnih odjemalcev. […]“

5 Člen 9 navedene direktive, ki se nanaša na naloge upravljavcev prenosnega omrežja, določa:

„Upravljavec prenosnega omrežja je [od]govoren za to, da:

(a) zagotovi dolgoročne sposobnosti omrežja za izpolnitev razumnih potreb po prenosu električne energije;

(b) prispeva k zanesljivosti oskrbe z ustrezno prenosno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema;

[…]“

6 Člen 11 te direktive, naslovljen „Razporejanje proizvodnih zmogljivosti in izravnava“, v odstavkih 2 in 6 določa:

„2. Razporejanje proizvodnih naprav in uporaba povezovalnih daljnovodov se določi na podlagi meril, ki jih lahko odobri država članica in ki morajo biti objektivna, objavljena in uporabljena nediskriminatorno, kar zagotavlja pravilno delovanje notranjega trga z električno energijo. Merila upoštevajo vrstni red gospodarnosti električne energije iz razpoložljivih proizvodnih naprav, prenosov preko povezovalnih daljnovodov in tehnične omejitve sistema.

[…]

6. Upravljavci prenosnega omrežja morajo nabaviti električno energijo, ki jo rabijo za pokritje izgub energije, in rezervne zmogljivosti v svojem omrežju, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, kadarkoli izvajajo to dejavnost."

7 V poglavju V z naslovom „Obratovanje distribucijskega omrežja" člen 14 Direktive 2003/54, ki se nanaša na naloge upravljavcev distribucijskega omrežja, določa:

„1. Upravljavec distribucijskega omrežja vzdržuje varno, zanesljivo in učinkovito razdeljevanje električne energije na svojem območju z obveznim upoštevanjem varovanja okolja.

2. V nobenem primeru ne dela razlik med posameznimi uporabniki omrežja ali vrstami uporabnikov omrežja, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

[…]

6. Če so upravljavci distribucijskega omrežja odgovorni za uravnoteženje elektrodistribucijskega sistema, morajo biti pravila, ki jih sprejmejo v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom omrežja za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami upravljavcev distribucijskega omrežja za zagotavljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in skladno s členom 23(2) ter se objavijo.

[…]"

8 V poglavju VII z naslovom „Organiziranje dostopa do omrežja“ člen 23 te direktive, ki se nanaša na regulatorne organe, v odstavku 1 določa:

„Države članice določijo en[ega] ali več pristojnih organov s funkcijo regulatornega organa. Ti organi so popolnoma neodvisni od interesov elektrogospodarskih podjetij. S pomočjo izvajanja tega člena so pristojni najmanj za zagotavljanje nediskriminacije, dejanske konkurence in učinkovitega delovanja trga. Spremljajo zlasti:

[…]

(b) vse mehanizme za odpravljanje prenatrpanih zmogljivosti nacionalnega elektroenergetskega omrežja;

[…]

(g) obseg, v katerem upravljavci prenosnega in distribucijskega omrežja izvajajo svoje naloge v skladu s člen[oma] 9 in 14;

[…]“

9 Člen 24 Direktive 2003/54, naslovljen „Zaščitni ukrepi“, določa, da ob nenadni krizi na energetskem trgu in če je ogrožena fizična zaščita ali varnost oseb, opreme ali naprav, ali je ogrožena celovitost sistema, lahko država članica začasno sprejme potrebne zaščitne ukrepe, o katerih mora nemudoma obvestiti Evropsko komisijo.

Nacionalno pravo

10 Z zakonsko uredbo št. 79 z dne 16. marca 1999 (GURI št. 75 z dne 31. marca 1999, v nadaljevanju: uredba Bersani) se je izvedla Direktiva 96/92/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 1996 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 12, zvezek 2, str. 3).

11 Člen 2(10) te uredbe opredeljuje razporejanje proizvodnih zmogljivosti kot „dejavnost določanja pravil za usklajeno uporabo in usklajeno delovanje proizvodnih naprav, prenosnega omrežja in pomožnih storitev". Kot je razvidno iz spisa Sodišča, je razporejanje proizvodnih zmogljivosti postopek, pri katerem upravljavec omrežja „razporedi proizvodne zmogljivosti" proizvodnih naprav na njegovem območju, ki imajo glede na zahteve povpraševanja dovolj rezervne zmogljivosti, da lahko kadarkoli vzpostavijo ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem po električni energiji v omrežju in tako zagotavljajo nepretrgano dobavo električne energije.

12 Organ AEEG je v skladu s členoma 3(3) in 5 uredbe Bersani 30. decembra 2003 sprejel odločbo št. 168/03 (redni dodatek h GURI št. 24 z dne 30. januarja 2004), da bi nadzoroval tržno moč nekaterih proizvodnih naprav, ki so nepogrešljive za zadovoljitev povpraševanja po električni energiji v razmerah zadostne varnosti. Ta odločba opredeljuje pogoje za delovanje sistemskih storitev in storitve oskrbe z ustreznimi energetskimi viri.

13 Kot določa uredba ministra za proizvodne dejavnosti z dne 19. decembra 2003 (redni dodatek h GURI št. 301 z dne 30. decembra 2003), je italijanski trg električne energije razdeljen na tri ločene trge, in sicer, prvič, na trg za dan vnaprej (v nadaljevanju: TDV), na katerem se trguje s ponudbami za nakup in prodajo električne energije za vsako upoštevno obdobje naslednjega dne, drugič, na izravnalni trg (v nadaljevanju:

IT), na katerem se trguje s ponudbami za nakup in prodajo električne energije, da bi se izravnali programi vnosa in porabe, opredeljeni na TDV, in tretjič, na trg sistemskih storitev (v nadaljevanju: TSS), ki se dalje deli na trg sistemskih storitev *ex ante* in trg za izravnavo.

14 Z odločbo AEEG št. 111/06 z dne 9. junija 2006 (redni dodatek h GURI št. 153 z dne 4. julija 2006, v nadaljevanju: odločba št. 111/06) je bila spremenjena odločba št. 168/03, navedena v točki 12 te sodbe, tako da je bil glavnemu upravljavcu omrežja, družbi Terna rete elettrica nazionale SpA (v nadaljevanju: Terna), dan na voljo instrument, ki omogoča prepoznavanje virov, potrebnih za sistemske storitve. Pri tem instrumentu gre za ureditev obratov, ki so bistveni za delovanje in varnost elektroenergetskega sistema (v nadaljevanju: ureditev bistvenih obratov). Določbe v zvezi z ureditvijo bistvenih obratov so bile zbrane v oddelku 3, naslov 2, priloge A k odločbi št. 111/06 ter zlasti v členih 63, 64 in 65 te priloge.

15 Uredba-zakon št. 185 z dne 29. novembra 2008, kakor je bila spremenjena z zakonom št. 2 z dne 28. januarja 2009 (redni dodatek h GURI št. 22 z dne 28. januarja 2009) o nujnih ukrepih za podporo gospodinjstev, dela, zaposlovanja in podjetij ter spremembo nacionalnega strateškega okvira s protikriznimi ukrepi (redni dodatek h GURI št. 280 z dne 29. novembra 2008, v nadaljevanju: uredba-zakon št. 185), je povzela glavne smernice ureditve bistvenih obratov. Njen člen 3(10) določa načela, ki jim morajo slediti nacionalni predpisi o trgu električne energije, „glede na izjemno mednarodno gospodarsko krizo in njene cenovne učinke na trgu surovin, da bi se zagotovili manjši stroški za gospodinjstva in podjetja ter znižala cena električne energije“.

16 Glede TSS člen 3(10)(d) uredbe-zakona št. 185 določa zlasti, da je „njegovo upravljanje […] zaupano koncesionarju storitev distribucije in razporejanja, z namenom, da se tako določijo potrebe po virih, ki so potrebni za zagotavljanje varnega delovanja

sistema, s pregledno in učinkovito gospodarsko presojo. Sistemske storitve zagotavljajo pooblaščeni operaterji z nabavo potrebnih virov. Na [TSS] se cena električne energije določa na podlagi različnih cen, ki jih obvezno ponudi vsak pooblaščeni porabnik, koncesionar sistemskih storitev pa jih sprejme in pri tem da prednost ponudbam z najnižjo ceno, do zadovoljitve vseh potreb […]“

17 Člen 3(11) uredbe-zakona št. 185 v bistvu določa, da mora zato, da bi zagotovil manjše stroške za gospodinjstva in podjetja ter znižal ceno električne energije:

„AEEG […] uskladiti svoje odločbe, vključno s tistimi, ki se nanašajo na razporejanje električne energije, z naslednjimi načeli in vodilnimi merili:

(a) gospodarski subjekti, ki imajo svoje obrate ali skupine obratov, bistvene za pokrivanje potreb sistemskih storitev, kot so opredeljeni na podlagi meril, ki jih v skladu z načeli iz tega odstavka določi [AEEG], morajo predložiti ponudbe na trgih pod pogoji, ki jih prav tako določi [AEEG], ki izvaja natančne postopke, s katerimi zagotovi zmanjšanje stroškov sistema in pravično plačilo proizvajalcem. Zlasti so za pokrivanje potreb sistemskih storitev – izključno v obdobjih, za katera so značilne spodaj opisane razmere – bistveni tisti obrati, ki so tehnično in strukturno nepogrešljivi za razbremenjevanje preobremenitev omrežja ali ohranitev ustreznih ravni varnosti državnega elektroenergetskega sistema v daljšem časovnem obdobju;

(b) sprejmejo se ukrepi za izboljšanje učinkovitosti [TSS], spodbujanje zmanjšanja stroška zagotavljanja teh storitev, dolgoročno sklepanje pogodb o virih in za stabilizacijo plačila končnih uporabnikov."

18 Organ AEEG je v skladu z uredbo-zakonom št. 185 in zakonom št. 2/09 29. aprila 2009 sprejel odločbo št. ARG/elt 52/09 (redni dodatek h GURI št. 133 z dne 11. junija 2009, v nadaljevanju: odločba št. 52/09), katere člen 1 spreminja člene 63, 64 in 65 priloge A k odločbi št. 111/06. Organ AEEG je z odločbo št. 52/09 uvedel nove predpise glede razporejanja proizvodnih zmogljivosti bistvenih obratov in varnosti elektroenergetskega sistema.

19 Upravljavec omrežja mora v skladu s členom 63(9) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, vsako leto določiti in objaviti seznam obratov in skupin obratov, za katere se šteje, da so bistveni za delovanje in varnost elektroenergetskega sistema. Za te obrate veljajo obveznosti ponudbe in ureditev plačil iz členov od 63 do 65 priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09.

20 Ureditev iz člena 64 priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09 (v nadaljevanju: običajna ureditev), določa, da mora lastnik bistvenega obrata za količine in obdobje, v katerem se šteje, da je njegov obrat bistven, predložiti ponudbe, ki ustrezajo tem zahtevam:

– na TDV in TI morajo biti ponudbe za prodajo predložene po ceni, enaki nič, ponudbe za nakup pa morajo biti predložene brez navedbe cene in

– na TSS morajo biti ponudbe predlagane po ceni, enaki prodajni ceni električne energije na TSS.

21 Kot je razvidno iz spisa Sodišča, lahko proizvajalec prosto določi ceno za količine in časovna obdobja, za katera se ne šteje, da so bistvena.

22 Z odločbo št. 52/09 je bil poleg tega v prilogo A k odločbi št. 111/06 dodan člen 65a, ki določa, da lahko lastnik bistvenih obratov za svoje obrate na podlagi pogodbe izbere drugačne pogoje ponudbe od tistih iz členov od 63 do 65 priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, tako da nobeden od njegovih obratov za proizvodnjo ne bo vpisan na seznam obratov, ki so bistveni za koledarsko leto, na katero se pogodba nanaša.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

23 Družba Enel je kot proizvajalka električne energije in lastnica obratov, ki so bili opredeljeni kot bistveni, pri predložitvenem sodišču vložila tožbo za razglasitev ničnosti odločbe št. 52/09, pri čemer je zlasti trdila, da je ta odločba v nasprotju z Direktivo 2003/54, natančneje z njenim členom 11(2) in (6).

24 Družba Enel trdi, da je v ureditvi, uvedeni z izpodbijanimi predpisi, ki upravljavcu omrežja omogočajo, da razpolaga z energijo, potrebno za opravljanje sistemskih storitev, dobava izvzeta iz pravila svobodnega oblikovanja cene na podlagi ponudbe in povpraševanja, saj naj bi temeljila na naročilih, s katerimi je podjetjem, ki so lastniki obratov ali skupin obratov, za katere se šteje, da so bistveni, naloženo, da zagotovijo določene količine energije na vseh trgih, ki sestavljajo borzo električne energije, in

sicer TDV, IT in TSS, in to po ceni, ki je ne določi proizvajalec v okviru svojih poslovnih strategij, temveč jo odredi organ AEEG glede na povprečno borzno ceno, določeno na TDV in IT, in na podlagi cen, ki niso povezane s tržnimi vrednostmi, ki so dosežene na posebni referenčni borzi za trgovanje z energijo, in sicer TSS.

25 To naj bi bilo v nasprotju s cilji in posameznimi določbami Direktive 2003/54, v kateri je z namenom uskladitve zakonodaj držav članic določeno, da morajo za proizvodnjo in ponudbo električne energije veljati konkurenčne okoliščine svobodnega trga, in ne regulirana ureditev. Predpisi iz odločbe št. 52/09 naj bi bili tudi v nasprotju z odstavkoma 2 in 6 člena 11 te direktive, ki določata, da se pri sistemskih storitvah upošteva vrstni red gospodarnosti električne energije iz razpoložljivih proizvodnih naprav, tako da je treba razpoložljive ponudbe izbrati na podlagi merila gospodarnosti in da morajo upravljavci prenosnega omrežja električno energijo, ki jo potrebujejo za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem omrežju, nabaviti po preglednih, nediskriminatornih in „tržno zasnovanih“ postopkih.

26 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali so zadevni nacionalni predpisi skladni s pravili iz Pogodbe o svobodi ustanavljanja, svobodi opravljanja storitev ter prostem pretoku blaga in kapitala. Naložitev obveznosti sklepanja pogodb bi namreč pomenila precejšen poseg v svobodo sklepanja pogodb, ki je načeloma priznana gospodarskim subjektom, tem pa bi povzročila tudi dodatne stroške in spremenila njihovo poslovno strategijo. Svoboda ustanavljanja bi bila kršena tudi s tem, da bi bila prodajna cena energije določena vnaprej.

27 Predložitveno sodišče dvomi, da je mogoče ukrepe, predvidene z zadevnimi nacionalnimi predpisi, utemeljiti z odstopanji iz člena 86(2) ES in člena 3(2) Direktive 2003/54, saj naj ne bi bilo gotovo, ali lahko pomenijo obveznosti javnih storitev.

28 To sodišče dvomi tudi o sorazmernosti navedenih ukrepov. Ti naj namreč ne bi bili namenjeni vzpostavitvi pogojev konkurence na TSS z namenom zmanjšanja tržne moči gospodarskih subjektov z osrednjimi položaji, temveč naj bi se s temi ukrepi z namenom zmanjšanja te moči omejevala vloga TSS v korist upravnega sistema oskrbe z energijo, s katerim upravlja upravljavec omrežja. Poleg tega naj ne bi bilo dokazano, da tržne moči navedenih gospodarskih subjektov ne bi bilo mogoče zmanjšati z ukrepi, ki so skladni z odločitvijo o odpiranju trgov.

29 Predložitveno sodišče nazadnje poudarja, da zadevni ukrepi pomenijo trajno odstopanje od ureditve notranjega energetskega trga. Taki ukrepi poleg tega ne morejo pomeniti „zaščitnih ukrepov“ v smislu člena 24 Direktive 2003/54.

30 V teh okoliščinah je Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali členi 23 ES, 43 ES, 49 ES in 56 ES ter člena 11(2) in (6) ter 24 Direktive 2003/54 nasprotujejo nacionalnemu predpisu, ki – ne da bi bila o njem obveščena Komisija […] – nekaterim proizvajalcem električne energije, ki so v nekaterih okoliščinah bistveni za zadovoljitev povpraševanja po energiji za sistemske storitve, trajno nalaga, da na borzi električne energije predložijo ponudbe v skladu z načrti, ki jih neodvisno od njihove volje določi upravljavec omrežja, in ki proizvajalcem onemogoča, da bi svobodno določili plačilo na podlagi teh ponudb, saj jih veže na druga merila, ki pa niso vnaprej opredeljena po ‚preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih‘?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

31 Predložitveno sodišče z vprašanjem Sodišče prosi za razlago določb člena 56 ES, ki se nanaša na prosti pretok kapitala.

32 Glede tega je treba opozoriti, da Sodišče ne more odločati o vprašanju za predhodno odločanje, ki mu ga je zastavilo nacionalno sodišče, če nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, potrebnih za to, da bi podalo koristen odgovor na postavljena vprašanja (glej v tem smislu sodbi z dne 5. decembra 2006 v združenih zadevah Cipolla in drugi, C-94/04 in C-202/04, ZOdl., str. I-11421, točka 25, in z dne 31. januarja 2008 v zadevi Centro Europa 7, C-380/05, ZOdl., str. I-349, točka 53). V predložitveni odločbi je treba navesti jasne razloge, ki so nacionalnemu sodišču vzbudili dvom o razlagi prava Unije in zaradi katerih meni, da je treba na Sodišče nasloviti vprašanja za predhodno odločanje. V teh okoliščinah je nujno, da nacionalno sodišče vsaj minimalno obrazloži razloge, zakaj je izbralo določbe prava Unije, katerih razlago predlaga, ter povezavo, ki jo je ugotovilo med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki se uporablja v sporu o glavni stvari (zgoraj navedena sodba Centro Europa 7, točka 54 in navedena sodna praksa).

33 Predložitveno sodišče pa nikakor ne pojasnjuje povezave, ki jo je ugotovilo med določbami Pogodbe o prostem pretoku kapitala in sporom o glavni stvari oziroma predmetom tega spora. Zato je treba ugotoviti, da je vprašanje nedopustno v delu, v katerem se nanaša na določbe Pogodbe o prostem pretoku kapitala.

34 Glede določb Pogodbe o prostem pretoku blaga, svobodi opravljanja storitev in svobodi ustanavljanja, na katere se je sklicevalo predložitveno sodišče, je treba opozoriti, prvič, da je bila Direktiva 2003/54 sprejeta med drugim na podlagi členov 47(2) ES in 55 ES, ki se nanašata na navedene svoboščine. Drugič, spor o glavni stvari izvira iz tožbe zoper nacionalne predpise o sistemskih storitvah. Te storitve so tudi predmet člena 11 Direktive 2003/54. Ta direktiva za namene spora o glavni stvari v elektroenergetskem sektorju omogoča uveljavljanje temeljnih svoboščin, določenih s Pogodbo, vključno s prostim pretokom blaga, svobodo opravljanja storitev in svobodo ustanavljanja, in tako prispeva k njihovemu zagotavljanju. Morebiten obstoj omejitev teh svoboščin je treba torej proučiti glede na navedeno direktivo.

35 Glede določb člena 24 Direktive 2003/54, ki ga omenja predložitveno sodišče, je treba poudariti, da se ta člen nanaša na zaščitne ukrepe, ki jih sme država članica sprejeti zaradi izjemnih tveganj za omrežje. Vseeno je treba poudariti, da čeprav je bila uredba-zakon št. 185 sprejeta „glede na izjemno mednarodno gospodarsko krizo in njene učinke na cene surovin“, iz spisa Sodišča ni razvidno, da bi ti predpisi izvirali iz nenadne krize na energetskem trgu, ali iz ogroženosti fizične zaščite, ali varnosti oseb, opreme ali naprav, ali celo celovitosti sistema, kot določa ta člen 24. V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da ta člen ni upošteven za odgovor na vprašanje za predhodno odločanje.

36 Poleg tega je treba poudariti, da je treba, če predložitveno sodišče dvomi o tem, da lahko zadevni ukrepi pomenijo obveznosti javne storitve, upoštevati tudi člen 3(2) Direktive 2003/54, v skladu s katerim lahko države članice take obveznosti naložijo podjetjem v elektroenergetskem sektorju.

37 Ob upoštevanju teh elementov je treba, da bi se predložitvenemu sodišču dal koristen odgovor za rešitev spora o glavni stvari, predloženo vprašanje razumeti tako, da se z njim sprašuje, ali je treba Direktivo 2003/54, zlasti pa njena člena 3(2) ter 11(2) in (6), razlagati tako, da nasprotuje nacionalnim predpisom, kot so ti v postopku v glavni stvari, s katerimi je subjektom, ki imajo v lasti obrate ali skupine obratov, za katere se v skladu z merili, ki jih je opredelil nacionalni regulatorni organ, šteje, da so bistveni za zadovoljevanje potreb povpraševanja po električni energiji za sistemske storitve, naložena obveznost predložitve ponudb na nacionalnih trgih z električno energijo pod pogoji, ki jih predhodno določi ta organ.

Pogoji za ukrepanje držav članic

Obveznosti javnih storitev

38 Člen 3 Direktive 2003/54 v odstavku 2 določa, da lahko države članice ob popolnem upoštevanju člena 86 ES v splošnem gospodarskem interesu naložijo podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na varnost, skupaj z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe.

39 Poudariti je treba, da morajo države članice na podlagi člena 3(9) Direktive 2003/54 Komisijo obveščati o vseh ukrepih, sprejetih za izpolnitev obveznosti javnih storitev, vključno z varstvom potrošnikov, in o njihovem morebitnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi teh ukrepov potrebno odstopanje od določb te direktive, ter jo vsaki dve leti obveščati o vseh morebitnih

spremembah teh ukrepov (glej v tem smislu sodbo z dne 20. aprila 2010 v zadevi Federutility in drugi, C-265/08, ZOdl., str. I-3377, točka 23) in da obveščanje o teh ukrepih omogoča preverjanje, ali je država članica želela naložiti obveznost javnih storitev. Vendar zgolj na podlagi neobstoja obvestitve ni mogoče dokazati, da zadevni predpisi ne pomenijo obveznosti javnih storitev.

40 Člen 86(2) ES določa, prvič, da podjetja, pooblaščena za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, ravnajo po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene, in drugič, da razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesom Unije.

41 S tem členom se, kot je pojasnilo Sodišče, skuša uskladiti interes držav članic, da nekatera podjetja uporabijo kot orodje gospodarske ali finančne politike, z interesi Unije, da zagotovi ravnanje v skladu s pravili o konkurenci in ohranjanje enotnosti skupnega trga (glej v tem smislu sodbo z dne 21. septembra 1999 v zadevi Albany, C-67/96, Recueil, str. I-5751, točka 103 in navedena sodna praksa).

42 Iz besedila člena 86 ES je tako razvidno, da je treba v zvezi z obveznostmi javnih storitev, ki jih je mogoče podjetjem naložiti na podlagi člena 3(2) Direktive 2003/54, upoštevati načelo sorazmernosti, in da je torej s temi obveznostmi mogoče poseči v svobodno določanje dobavnih cen električne energije le, če je to nujno zaradi uresničitve cilja splošnega gospodarskega interesa, ki se uresničuje s temi obveznostmi (zgoraj navedena sodba Federutility in drugi, točka 33).

Predpisi Unije o trgu električne energije in o sistemskih storitvah

43 V okviru postopnega odpiranja trga električne energije so bile regulatornim organom, ki jih določijo države članice, zaupane posebne odgovornosti. V skladu s členom 23(1) (b) in (g) Direktive 2003/54 so regulatorni organi, kot je AEEG, pristojni za zagotavljanje nediskriminacije, dejanske konkurence in učinkovitega delovanja trga, pri čemer spremljajo zlasti mehanizme za odpravljanje prenatrpanih zmogljivosti nacionalnega elektroenergetskega omrežja in obseg, v katerem upravljavci prenosnega in distribucijskega omrežja izvajajo svoje naloge v skladu s členoma 9 in 14 te direktive.

44 Člen 9(a) in (b) Direktive 2003/54 določa, da je upravljavec omrežja odgovoren za to, da zagotovi dolgoročne sposobnosti omrežja za izpolnitev razumnih potreb po prenosu električne energije in da prispeva k zanesljivosti oskrbe z ustrezno prenosno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema. Člen 14(1), (2) in (6) te direktive določa, da ta upravljavec vzdržuje varnost, zanesljivost in učinkovitost omrežja na svojem območju, ne da bi delal razlike med posameznimi uporabniki omrežja.

45 Zlasti glede sistemskih storitev je treba poudariti, da je upravitelj omrežja v skladu s členoma 9 in 11 Direktive 2003/54 odgovoren za uravnavanje toka električne energije v omrežju zaradi zagotavljanja varnosti, zanesljivosti in učinkovitosti tega omrežja. Ta direktiva tako upravljavcu omrežja nalaga odgovornost razporejanja proizvodnih naprav v njegovem območju.

46 V skladu s členom 11(2) Direktive 2003/54 se razporejanje proizvodnih naprav določi na podlagi meril, ki jih lahko odobri zadevna država članica in ki morajo biti objektivna, objavljena in uporabljena nediskriminatorno. Ta merila morajo upoštevati

vrstni red gospodarnosti električne energije iz razpoložljivih proizvodnih naprav in tehnične omejitve sistema. Odstavek 6 tega člena v bistvu določa, da mora upravljavec omrežja nabaviti električno energijo po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih.

47 Člena 3(2) ter 11(2) in (6) Direktive 2003/54 zadevni državi članici omogočata, da prek regulatornih organov in upravljavcev omrežja naloži obveznosti javnih storitev podjetjem s proizvodnimi napravami, ki so nujne za zadovoljevanje potreb sistemskih storitev, če so izpolnjeni pogoji iz teh določb.

48 Predpisi, ki določajo tako ukrepanje, morajo uresničevati cilj splošnega gospodarskega interesa in upoštevati načelo sorazmernosti. Poleg tega morajo biti te obveznosti jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive in morajo navedenim podjetjem zagotavljati enak dostop do nacionalnih odjemalcev. Vsekakor je treba razporejanje teh naprav določiti na podlagi meril, ki morajo biti objektivna, objavljena in uporabljena nediskriminatorno ter morajo upoštevati vrstni red gospodarnosti električne energije iz teh naprav in tehnične omejitve sistema.

49 Predložitveno sodišče mora v sporu o glavni stvari presoditi, ali so te zahteve izpolnjene. Vendar mu mora Sodišče dati vse smernice, ki so potrebne za to presojo in ki se nanašajo na pravo Skupnosti.

Splošni gospodarski interes

50 Opozoriti je treba, da smejo države članice v tem okviru ob upoštevanju prava Unije opredeliti obseg in organizacijo svojih storitev v splošnem gospodarskem interesu. Zlasti lahko upoštevajo cilje svoje nacionalne politike (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Albany, točka 104, in Federutility in drugi, točka 29).

51 Kot je razvidno iz člena 3 uredbe Bersani, so elektroenergetske sistemske storitve javne storitve, namenjene zagotavljanju ravnotežja med ponudbo in povpraševanjem po električni energiji v nacionalnem prenosnem omrežju, s čimer tako zagotavljajo varno in nepretrgano dobavo električne energije.

52 V zvezi z vprašanjem, ali je imelo podjetje, kot je Terna, nalogo upravljanja storitev v splošnem interesu, je treba poudariti, da je bila temu podjetju, kot je razvidno iz predložitvene odločbe, z javnopravno koncesijo dodeljena odgovornost za sistemske storitve.

53 Ureditev bistvenih obratov je bila – kot je določeno v členu 3(10) uredbe-zakona št. 185 – sprejeta zato, da bi se zagotovili manjši stroški za gospodinjstva in podjetja ter znižala cena električne energije.

54 Obveznosti iz prejšnje točke ustrezata skrbi za varnost omrežja in varstvo potrošnikov, ki jo priznava člen 3(2) Direktive 2003/54. Priznati je torej treba, da ureditev bistvenih obratov načeloma sledi splošnemu gospodarskemu cilju.

Spoštovanje načela sorazmernosti

55 Čeprav člen 3(2) Direktive 2003/54 v povezavi s členom 86 ES, kot je razvidno že iz točke 42 te sodbe, omogoča, da se podjetjem, odgovornim za upravljanje javnih storitev, nalagajo obveznosti, ki so med drugim povezane z določanjem dobavnih cen električne energije, mora biti z nacionalnimi predpisi, s katerimi se določajo take obveznosti, mogoče zagotoviti uresničevanje zastavljenega cilja, ti predpisi pa ne smejo prekoračiti tistega, kar je potrebno za uresničitev tega cilja, da bi izpolnjevali merilo sorazmernosti.

56 Preizkusiti je torej treba, ali je s predpisi, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, mogoče zagotoviti uresničevanje navedenih ciljev, namreč varnosti omrežja in varstva potrošnikov.

57 Iz spisa Sodišča je razvidno, da se ti nacionalni predpisi uporabljajo zgolj za subjekte, ki imajo v lasti bistvene obrate, torej v primerih, ko obstaja zgolj ena proizvodna enota, ki lahko zaradi svojih tehničnih značilnosti in hitrosti, s katero lahko prilagaja svojo moč, zagotavlja vire, ki so potrebni za zahteve razporejanja proizvodnih zmogljivosti. Na trgu, kakršen je elektroenergetski trg, za katerega je značilna neelastičnost povpraševanja, zadevnega blaga pa ni mogoče shranjevati, naj bi bil tak obrat nepogrešljiv za razbremenjevanje preobremenitev in/ali za ohranitev ustreznih ravni varnosti omrežja. Ta nepogrešljivost ali bistvenost naj bi pomenila, da ima subjekt, ki ima v lasti tak obrat, strateški in nenadomestljiv položaj.

58 Italijanska republika je glede tega poudarila, ne da bi se ji ugovarjalo, da je ta položaj povzročil neupravičeno povečanje stroškov in končne cene električne energije, ki naj ne bi ustrezalo dejanskemu povečanju stroškov in naj bi ogrožalo varnost oskrbe.

59 Glede tega ni mogoče *a priori* izključiti, da bi se čezmerno zvišanje cen ponudb za prodajo zaradi obstoja takih strateških in nenadomestljivih položajev utegnilo odražati na ceni električne energije, ki jo plačajo končni odjemalci in podjetja.

60 V teh okoliščinah je mogoče priznati, da uporaba ureditve bistvenih obratov za proizvajalce, za katere se šteje, da imajo na trgu strateški in nenadomestljiv položaj, omogoča zagotavljanje varnosti omrežja in varstva potrošnikov.

61 Glede ureditve bistvenih obratov, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, je iz spisa Sodišča razvidno, da sta bili uredba-zakon št. 185 in odločba št. 52/09 sprejeti na podlagi ugotovitve, da veljavni sistem ni učinkovit zaradi premajhnega števila central, opredeljenih za bistvene, in zaradi dejstva, da se je „bistvenost“ nanašala samo na posamezne obrate, in ne na podjetja, ki so lastniki teh obratov, tako „da je bilo mogoče, da podrejenost posameznega obrata obvezujoči ureditvi ni zadostovala za odpravo prevladujočega položaja nekaterih operaterjev na trgu, ki so kot lastniki tudi drugih obratov, na splošno nepogrešljivih za kritje potreb razporejanja, lahko kadar koli enostransko določali prodajno ceno za mejno količino električne energije, potrebne v določenih okoliščinah delovanja sistema“.

62 Ker družba Terna na podlagi člena 63(2)(a) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, šteje za bistven katerikoli obrat, brez katerega ne bi bilo mogoče zagotavljati varnosti omrežja in pri katerem gre na podlagi odstavka 3(a) in (b) tega člena za proizvodne naprave, ki so nujne in nepogrešljive za zadovoljevanje potreb sistemskih storitev, lahko predpisi, kakršni so predpisi o bistvenih obratih, zagotavljajo varnost omrežja in varstvo potrošnikov.

63 Vendar je treba preizkusiti, ali ta metoda ukrepanja ne presega tega, kar je nujno potrebno za uresničevanje zastavljenih ciljev splošnega gospodarskega interesa.

64 Družba Enel glede tega trdi, ne da bi se ji ugovarjalo, da je zaradi odločbe št. 52/09 ureditev bistvenih obratov začela veljati za precejšen del njene proizvodne zmogljivosti, ki se je s 500 MW povečala na več kot 10.000 MW. Predložitveno sodišče je pristojno za presojo, ali je ta trditev utemeljena.

65 V teh okoliščinah je treba proučiti glavne značilnosti ureditve bistvenih obratov, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09.

66 Člen 63(9) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, določa, da je družba Terna pristojna za določanje časovnih obdobij in moči obratov in/ali skupin obratov, opredeljenih kot bistvenih. Družba Terna torej vpisuje enote in obrate zgolj v časovnih obdobjih in za količine, za katere se šteje, da je proizvodna naprava bistvena za varnost omrežja. Glede količin, za katere se ne šteje, da so bistvene, običajna ureditev določa, da lahko proizvajalec na trgu ponudi količino, kakršno želi, po ceni, ki jo določi.

67 Poleg tega člen 64(3) in (4) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, določa, da mora družba Terna pri določitvi omejitev in meril v zvezi s TSS upoštevati rezultate, pridobljene na TDV in IT. Glede, natančneje, cene ponudb za prodajo ali nakup, sprejetih na TSS, člen 64(7) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, določa, da je enaka prodajni

ceni električne energije na TDV na območju, kjer je proizvodni obrat. Čeprav tako ta električna energija ne bo plačana po ceni, ki bi jo uporabnik sistemskih storitev lahko predlagal in pridobil na teh trgih, saj morajo biti ponujene cene na TDV in IT enake nič, je treba ugotoviti, da mu bo plačana po povprečni tržni ceni za to območje.

68 V teh okoliščinah je treba poudariti, v nasprotju s tem, kar navaja družba Enel, da se energija, ponujena na TSS, očitno ne plačuje na podlagi tarif, ki bi bile popolnoma drugačne od vrednosti na posebni referenčni borzi za trgovanje z energijo. Ker člen 64(7) odločbe št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, določa, da se ta energija plača po povprečni tržni ceni za območje, v katerem je proizvodna naprava, je treba ugotoviti, kot poleg tega določa člen 3(11) uredbe-zakona št. 185, da je s to ureditvijo očitno mogoče zagotoviti pravično plačilo subjektom, ki so lastniki takih naprav.

69 Člen 64(8) odločbe št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, določa tudi, da če je ta povprečna cena nižja od variabilnih stroškov naprave, družba Terna subjektu, ki je lastnik bistvenega obrata, dodeli nadomestilo, ki ustreza razliki – če je ta pozitivna – med variabilnimi stroški proizvodnih enot navedenega obrata in prodajno ceno električne energije na TDV. Iz spisa Sodišča je razvidno, da je namen takega mehanizma zagotavljanje uporabniku sistemskih storitev, da plačilo za bistvene obrate na trgu ne bo nižje od variabilnih stroškov obrata.

70 Poleg tega ureditev bistvenih obratov omogoča neko prožnost in zdi se, da subjektom, ki so lastniki bistvenih obratov, ponuja alternative, namenjene ublažitvi učinka uporabe te ureditve v zvezi z njimi.

71 Člen 63(5) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, uporabniku sistemskih storitev omogoča izbiro, za katero najmanjšo skupino proizvodnih naprav od tistih, ki jih je predhodno izbrala družba Terna, se bo uporabljala ureditev bistvenih obratov.

72 Člen 63(11) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, uporabniku sistemskih storitev omogoča, da organ AEEG zaprosi za uporabo „ureditve povračila stroškov“, ki jim omogoča, da prejmejo poseben znesek, ki ga določi organ AEEG in ustreza razliki med proizvodnimi stroški, ki so priznani bistvenemu obratu, in prihodki tega obrata v obdobju, v katerem je bil vpisan na seznamu bistvenih obratov. V zameno je določeno, da za zadevni obrat velja običajna ureditev za obdobja in proizvodne zmogljivosti, opredeljena kot bistvena, za nebistvene ali „proste“ količine in obdobja, določena v členu 65 priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, pa veljajo tudi dodatne omejitve.

73 Glede obratov na seznamu iz člena 63(1) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, za katere ni začela veljati navedena ureditev povračila stroškov, člen 64(9) te odločbe, kakor je bila spremenjena, določa, da lahko uporabnik sistemskih storitev družbi Terna v rokih in pod pogoji, ki sta jih predhodno skupaj določila, predlaga, da eno ali več proizvodnih enot nadomesti z njegovimi drugimi proizvodnimi enotami.

74 Poleg tega lahko lastniki bistvenih obratov odstopajo od predpisov o bistvenih obratih z uporabo pogodbenega instrumenta, določenega v členu 65a priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, ki jim omogoča, da z družbo Terna sklenejo eno od dveh vrst pogodb, določenih v tem členu. Te pogodbe pred sklenitvijo z navedenimi lastniki odobri organ AEEG. V skladu z določili teh pogodb

se uporabnik sistemskih storitev, ki je lastnik bistvenih obratov, zaveže, da bo za družbo Terna na TSS zagotavljal določene količine proizvodnih zmogljivosti, s tem da jih bo ponujal za prodajo ali nakup po cenah, ki jih predhodno določi organ AEEG, v zameno pa mu družba Terna izplača premijo. Poudariti je treba tudi, da se je družba Enel odločila za tak alternativni mehanizem.

75 Ukrepanje, določeno z zadevnimi predpisi iz postopka v glavni stvari, lahko traja tako dolgo, kot je nujno potrebno za uresničitev ciljev tega ukrepanja. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da ker se seznam bistvenih obratov vsako leto preveri in posodobi, so obrati nanj očitno vpisani zgolj za omejeno obdobje. Vsekakor je treba vpis obrata na ta seznam ohraniti le, če je navedeni obrat opredeljen kot bistven, kar pomeni, da ni drugega obrata, ki bi lahko vzporedno ponujal vire, ki so potrebni za zahteve razporejanja proizvodnih zmogljivosti na nekem območju.

76 Glede tega je treba poudariti, da je eden izmed ciljev uredbe-zakona št. 185 izboljšanje prenosnega omrežja in da njegov člen 3(11)(b) določa, da organ AEEG sprejme tudi druge vrste ukrepov za povečanje učinkovitosti trga sistemskih storitev, zmanjšanje stroškov zagotavljanja navedenih storitev, sklepanje pogodb o dolgoročnih virih in stabilizacijo protiplačila, ki ga morajo plačati končni odjemalci.

77 Dodati je treba, da je Italijanska republika poudarila, da ureditev bistvenih obratov ni zasnovana kot trajna in da jo je mogoče opustiti, če bodo srednje- in dolgoročni ukrepi glede sistema, ki so že bili sprejeti v najbolj kritičnih območjih, kot sta Sicilija in Sardinija, ali ki jih je določil nacionalni zakonodajalec, povečali učinkovitost upravljanja sistemskih storitev z zmanjšanjem koncentracije lokalne tržne moči teh obratov.

78 Nazadnje je treba ugotoviti, kot je razvidno iz člena 63(2)(b) priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, da je ureditev bistvenih obratov poleg vključitve obratov, ki so v posameznih primerih nepogrešljivi za zadovoljevanje potreb ene od sistemskih storitev, omogočila vključitev nekaterih obratov, ki so v celoti nepogrešljivi za zadovoljevanje potreb sistemskih storitev.

79 Poleg tega, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 70 sklepnih predlogov, so ti obrati lahko z gospodarskega vidika nujni, saj povzročajo, da imajo njihovi lastniki na trgu prevladujoč položaj, ki jim omogoča nadzor nad cenami električne energije, vključno s cenami sistemskih storitev.

80 V teh okoliščinah se zdi, da zadevni predpisi iz postopka v glavni stvari ne presegajo tega, kar je nujno potrebno za dosego zastavljenih ciljev. Vendar je predložitveno sodišče pristojno za presojo, ali je res tako.

Spoštovanje drugih pogojev iz členov 3(2) ter 11(2) in (6) Direktive 2003/54

81 Kot je razvidno že iz točke 48 te sodbe, je treba še preveriti, ali so obveznosti javnih storitev v zvezi z razporejanjem proizvodnih zmogljivosti, ki zavezujejo družbo Terna in subjekte, ki so lastniki bistvenih obratov, objektivne, jasno določene, pregledne, objavljene in preverljive.

82 V zvezi s tem je treba poudariti, da odločba št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, člen 3(11) uredbe-zakona št. 185 in zakonik o prenosu, razporejanju, razvoju in varnosti omrežja (Codice di trasmissione, dispacciamento, sviluppo

e sicurezza della rete) natančno določajo merila, po katerih družba Terna obrat ali skupino obratov opredeli kot bistvene. Člen 63 priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, določa tudi, da družba Terna vsako leto sestavi in objavi seznam navedenih obratov. Kot je razvidno iz spisa, so ta merila pojasnjena v tehničnem poročilu o vsebini odločbe št. 52/09 in podrobneje določena v poglavju 4 navedenega zakonika.

83 Natančneje, odstavek 9 tega člena 63 določa, da mora družba Terna organu AEEG in uporabnikom sistemskih storitev v zvezi z bistvenimi obrati, ki jih imajo v lasti, posredovati, prvič, poročilo, v katerem so navedeni razlogi za vpis proizvodnih naprav te skupine na seznam, drugič, obdobja v letu in okoliščine, v katerih družba Terna predvideva, da bo vsaka od teh naprav nepogrešljiva za varnost sistema, s pojasnilom, za katero napravo gre, tretjič, napovedi glavnih obratovalnih parametrov in zadevna obdobja v koledarskem letu, v katerih naj bi se ti parametri preverjali glede na napovedi družbe Terna, in četrtič, oceno verjetne uporabe proizvodnih naprav in vseh drugih obratov iz skupine v obdobjih, v katerih bi utegnili biti nepogrešljivi za zagotavljanje varnega upravljanja elektroenergetskega omrežja, izračunano čimbolj ločeno za vsakega od predvidenih parametrov.

84 Na podlagi teh podatkov uporabnik sistemskih storitev družbi Terna vsaj 12 ur pred iztekom roka za predložitev ponudb na TDV sporoči, katere enote obratov, ki so bistveni za razbremenjevanje preobremenitev, bodo uporabljene za izpolnjevanje obveznosti ponudbe.

85 Poleg tega so obveznosti uporabnikov sistemskih storitev določene v členih 63(7) in 64, od (1) do (10), priloge A k odločbi št. 111/06, kakor je bila spremenjena z odločbo št. 52/09, ki določata pogoje za predložitev ponudb.

86 Ureditev bistvenih obratov ni diskriminatorna, kot ji očita družba Enel. Ta ureditev se namreč brez razlikovanja uporablja za vse subjekte, ki imajo v nekem obdobju v lasti enega ali več obratov, ki so v skladu s tehničnimi merili lahko bistveni za zadovoljevanje potreb po električni energiji za sistemske storitve.

87 Glede zahteve, da se morajo sistemske storitve opravljati ob upoštevanju vrstnega reda gospodarnosti električne energije, iz spisa ni razvidno, da družba Terna ponudb za prodajo, predloženih na TDV in IT, ne bi izbirala na podlagi t. i. merila „gospodarnosti“, pri čemer bi začela z najnižjo ponudbo in nadaljevala po naraščajočem zaporedju.

88 Nazadnje, glede zahteve, da morajo biti zadevni predpisi iz postopka v glavni stvari preverljivi, je treba poudariti, da je odločba št. 52/09 upravna odločba, ki jo je kot tako mogoče izpodbijati pred sodiščem, kot je to družba Terna navedla v odgovoru na vprašanje, postavljeno na obravnavi. V zvezi s tem je treba poudariti, da spor o glavni stvari izvira iz tožbe zoper to odločbo.

89 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je treba na predloženo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2003/54, zlasti pa njena člena 3(2) ter 11(2) in (6), razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalnim predpisom, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, s katerimi je z namenom znižanja cene električne energije v interesu končnega potrošnika in za zagotovitev varnosti elektroenergetskega omrežja subjektom, ki imajo v lasti obrate ali skupine obratov, za katere se v skladu z merili, ki jih je opredelil nacionalni regulatorni organ, šteje, da so bistveni za zadovoljevanje potreb povpraševanja po električni energiji za sistemske storitve, naložena obveznost predložitve ponudb na nacionalnih trgih z električno energijo pod pogoji, ki jih predhodno določi ta organ, če ti predpisi ne presegajo tega, kar je nujno potrebno za dosego njihovega cilja. Predložitveno sodišče je pristojno za presojo, ali je v postopku v glavni stvari ta pogoj izpolnjen.

Stroški

90 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Direktivo 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 96/92/ES, zlasti pa njena člena 3(2) ter 11(2) in (6), je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalnim predpisom, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, s katerimi je z namenom znižanja cene električne energije v interesu končnega potrošnika in za zagotovitev varnosti elektroenergetskega omrežja subjektom, ki imajo v lasti obrate ali skupine obratov, za katere se v skladu z merili, ki jih je opredelil nacionalni regulatorni organ, šteje, da so bistveni za zadovoljevanje potreb povpraševanja po električni energiji za sistemske storitve, naložena obveznost predložitve ponudb na nacionalnih trgih z električno energijo pod pogoji, ki jih predhodno določi ta organ, če ti predpisi ne presegajo tega, kar je nujno potrebno za dosego njihovega cilja. Predložitveno sodišče je pristojno za presojo, ali je v postopku v glavni stvari ta pogoj izpolnjen.

Podpisi